

قاعده نفی سبیل مدل مبارزاتی انقلاب است

1393-12-20

به گزارش خبرنگار معاونت پژوهش حوزه علمیه استان تهران، **حجت الاسلام والمسلمین دکترهمتی معاون پژوهش حوزه علمیه امام رضا (ع) و دبیرگفتمان سازی دبیرخانه حوزوی الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت خبر از برگزاری نشست الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت در حوزه علمیه ابو طالب (ع) داد.**

بر اساس این گزارش دکترهمتی در ادامه سلسله جلسات و پیش نشست های همایش پیشرفت از منظر قرآن و حدیث که در حوزه علمیه حضرت ابوطالب (ع) تهران برگزار شد، **بایان این مطلب که قاعده نفی سبیل که از درون فقه بیرون آمده و براساس مبانی قرآنی مطرح شده است مدل مبارزاتی انقلاب اسلامی است؛** عنوان کرد: با مطالعه تاریخ اسلام می بینیم گاهی اوقات ائمه اطهار علیهم السلام مطالبی را به یاران و اطرافیان خود بیان نموده اند که مورد بی توجهی آنها واقع شده و مدتی بعد نیز ضربه ای از ناحیه این بی توجهی به مکتب تشیع و جریان حق وارد شده است که نمونه آن جریان کربلاست.

وی ادامه داد: **گاهی برخی منابر ما تبدیل به سنت شده و فقط قرار است یک منبر و یک عزاداری واقع شود و تمام. یعنی قرار نیست در زندگی ما اتفاق خاصی بیفتد.** ما در این بحث نسبت به فرمایشات حضرت آقا و توجه مسئولان کشور کاری نداریم اما دردین ما فرد فرد ما نسبت به امر ولایت تکلیف داریم به این معنا که نگاه ما نگاه سازمانی و نهادی نیست و مدل ارتباطی امت با امام براساس شخص است که بعد منجر به نهاد می شود.

دکترهمتی افزود: مقام معظم رهبری در خصوص بیداری اسلامی، پیچ تاریخی که امروز در آن قرار گرفته ایم و الگوی اسلامی ایرانی پیشرفت و بسیاری موارد دیگر بیانات مهمی را ایراد فرموده اند و لذا فهم مفهومی و تحلیل این موضوعات در نگاه فردی و اجتماعی، برای حوزویان مهم و اساسی است.

این پژوهشگر حوزوی خاطرنشان کرد: **تکنولوژی امروز برآیند اندیشه دیگران است و در ارتباط با اسلامی کردن آن باید جنبه های متعددی را بررسی کنیم.** اگر قائل به این هستیم که فکر ما متفاوت از دیگران است لاجرم در مقام تمدن سازی هم به یک فکر و اندیشه مناسب برای مقابله با چالش های تمدنی دیگران نیاز داریم. وی با بیان این که رقبای الگویی ما در دنیا سعی در جایگزین کردن اسلام مد نظر خودشان هستند، گفت: در مدل ترکیه ای دشمنان به شدت به دنبال آن هستند که اسلامی نوین تعریف کنند که با لیبرالیسم چالش نداشته باشد، البته مدل مالزی، مدل قطری و عربستانی و مدل داعشی که برگرفته از تفاسیر غلط از درون اسلام

است نیز سعی دارند خود را به عنوان الگویی جایگزین مطرح نمایند. دکتر همتی با اشاره به لزوم تبیین ثابت ها و متغیرها براساس مقتضیات زمانی و مکانی گفت: به لحاظ تاریخی برخی مفاهیم ریشه ای در دین ندارند. مثلاً اوقات فراغت درست ما نیست و این مفهوم را سبک زندگی جدید امروزه وجود آورده است. یا چالش حقوق زنان که در سبک زندگی امروزی مسائل مرتبط با زنان متفاوت با سنت و گذشته است.

وی ادامه داد: در فضای تبادل اطلاعات نیز بحث دسترسی و سهولت اخذ اطلاعات و تبادلات در فضای بین المللی در تاریخ گذشته بشری سابقه نداشته است لذا باید دید این اتفاقات چه تأثیری برای نسبت دین شناسی ما دارد و آیا تمامی گزاره های دین در همه زمان ها و مکان ها ثابت است یا با تحول زمان گزاره ها هم دچار تحول می شوند و اگر می شوند شاخص های این تحولات چیست که در واقع حوزه های علمیه پاسخ گوی این پرسش ها باشند.

حجت الاسلام والمسلمین همتی با تشریح و بررسی اتفاقات دوران مشروطیت در نسبت با شیعه و تاریخ انقلاب گفت: گفته می شود بهائیت کاراستعمار است اما استعمار در نقطه هایی ورود می کند که زمینه ها و بستری فراهم باشد و لذا در آن دوره که مرزهای ایران با دنیای خارج باز شده و بسیاری افراد با مسافرت به خارج دیدند که ساختارهای حاکمیتی و زندگی اجتماعی در آن سوی مرزها تغییر یافته است، خلاء متغییرات دین برای زندگی در دنیای جدید نمایان شد.

وی در بیان نمونه هایی از تغییرات و سبک زندگی که پس از آن دوران به وجود آمد، اظهار داشت: تا قبل از آن دوره ائمه جماعات منبع مورد وثوق و اطمینان مردم برای جمع آوری پول ها بودند ولی امروز ساختاری به نام بانک ورود کرده و این ها را جمع کرده است و باید در این رابطه جدیدی که مردم با نظام بانکی و سایر مظاهر تمدن غربی بوجود آمده در قالب دین متغییرات را تحلیل، تبیین و عرضه نمایم.

حجت الاسلام همتی افزود: **در این بن بست دین شناسی بود که جریان افراطی و منحط بهائیت شکل گرفت و ادعای پیامبری نمود و در مباحثی مثل حقوق زنان کشف حجاب نمود و در کنار آن نیز می توان به جریان تحجرو اخباری گری به وجود آمد.**

وی اضافه کرد: مثلاً در صنعت جدیدی به نام بیمه یکی از بزرگان که مورد اهتمام حوزه های علمیه هم هست بیمه را حرام اعلام نمود. یا با ورود دوش برای حمام بسیاری افراد دوش نگرفته و برای غسل کردن به خزینه می رفتند. و این مواجهاات هنوز هم وجود دارد و برخی می گویند مدرنیته با روایات دینی ما سازگار نیست.

حجت الاسلام والمسلمین با اشاره به موارد دیگری که آن دوران اتفاق افتاد، گفت: **دراواخر دوران مشروطه جریان دین و حوزه های علمیه سرکوب و نفی شد و امثال میرزا ملکم خان در ایران، آقا ترک در ترکیه و آله خان در افغانستان سردمدار جریان های لائیک بودند که می گفتند پیشرفت در تضاد با دین است و جدی**

هم وارد شدند و کشف حجاب و سرکوب روحانیت را اجرا کردند. وی گفت: جریان وهابیت نیز ادامه همان جریان تحجرات است چراکه می گوید اگر اسلام می خواهد پیشرفت کند دوباره باید به دوران گذشته تمدنی خود بازگردد و جریان خلفائیت احیاء شود.

معاون پژوهش حوزه امام رضا علیه السلام تهران با بیان این که در همان دوره مشروطه جریان اصول گری در مقابل اخباری گری به وجود آمد، یادآور شد: مرحوم بهبهانی نماینده آن جریان بودند. این جریان براساس اصول و فقه که زائیده دوره گذر از اصول کلامی و جریان اخباری است، قواعدی را طراحی می کند که به نوعی معاش مردم در آن درجریان است و بحث اصل برائت در برابر حرمت و قاعده عسر و حرج از جمله آن هاست. در واقع فقه و اصول در مواجهه با بسیاری مسائل و در نسبت با مردم کارآیی دارند یعنی در زندگی مردم نقش اساسی ایفا کرده و بن بست ها را حل می کنند.

وی افزود: مرحوم نائینی در همان اواخر دوران مشروطیت کتابی در ارتباط با ولایت نوشت که متعلق به همین دوران اصول گرایی است و براساس فلسفه و اصول نسبت ما با تغییرات و چگونه بودن حاکمیت را تبیین می کند.

حجت الاسلام دکتر همتی در خصوص قاعده نفی سبیل گفت: قاعده نفی سبیل فقهی است که تبدیل به جریان سیاسی شد و آن زمان بر علیه روسیه و بعداً در دهه های 20 و 30 علیه استعمار انگلیس و امروزه عنوان یکی از مبانی مبارزاتی انقلاب اسلامی در برابر استکبار جهانی مطرح است.

معاون پژوهش حوزه علمیه امام رضا علیه السلام تهران با انتقاد از حضور تفکر اخباری گری در حوزه تصریح کرد: امروز جریان اخباری گری هم چنان در روح و روان حوزه دارد کار می کند به همین خاطر است که گاهی استدلال هایی در مورد ورود دین به عرصه سیاست مطرح می شود و می گویند فلان شخص روحانی در عرصه سیاست می طلبد ورود کند یا خیر. یعنی برای این که مبنای استدلال خود را بیان کنید باید برگردید به گذشته تاریخی بدون در نظر گرفتن اقتضائات زمانه.

دکتر همتی ادامه داد: در رساله های عملیه ما رابطه کارگرو کارفرما، قواعد شرعی بانک داری و بسیاری مسائل باید مطرح شده و متغیرات تبیین شود فقه ما براساس فردگرایی نوشته شده بود و مسائل اجتماعی نداشت، در باب طهارت و صلاة حتی در کوچک ترین جزئیات در فقه تورم یافته اما در مسائل سیاسی، اجتماعی و تربیتی نیازمند ورود جدی است. البته در نظامات تربیتی، فقه سیاسی و رسانه امروز برخی بزرگان حوزه ورود کرده و کار را شروع کرده اند.

وی افزود: اسلامی سازی ادارات نگاه گزاره داشته است. نظام بانکداری در تعارض با روح اسلام است و تنها در تک گزاره ها پاسخ گوی برخی مسائل هستیم. به نگاه کلان نیاز داریم. استفتائات براساس یک گزاره است

مثلاً یارانه ای که تبدیل به دغدغه 70 میلیون نفر جمعیت ایران شده است در یک گزاره جواب می گیرد اما نگاه کلان در آن وجود ندارد.

این پژوهشگر و محقق حوزوی اضافه کرد: در بحث تبلیغ نیز همین گونه است یعنی در موضوع الگوی تبلیغی انقلاب اسلامی بایستی منبرهای امروز با منبرهای دهه 30 و 40 و یا حتی منابر دهه های 70 و 80 متفاوت باشد و لذا این جاست که حضرت آقا می فرمایند که تبلیغ و مفهومی که در دوره حاکمیت اسلامی از متون دینی برداشت می شود کاملاً متفاوت با تبلیغ دینی است که در دوره طاغوت بوده است. وی با اشاره به تحلیل های متفاوتی که می توان از یک بحث دینی داشت، گفت: در مدل برداشتی از احکامی مثل جهاد با نفس، گاهی ما آن را در نفس شخص، گاهی در ساختار قدرت سیاسی و گاهی هم در ساحت جهانی آن را تحلیل می کنیم. امام خمینی (ره) وقتی می فرمایند آمریکا شیطان بزرگ است این شیطان همان پارامتر نفسی است که در ساحت تمدنی و جهانی تجلی پیدا کرده است که ما این نگاه را نداریم.

حجت الاسلام والمسلمین دکتر همتی با بیان این که بحث اقتضائات زمان و مکان اندیشه های حضرت امام (ره) را مطرح می کند که امروز در حوزه مغفول مانده است، اظهار داشت: این امر جواب این پرسش است که دین چگونه می تواند در تغییرات زمانه الگویی برای مردم ارائه دهد یا بحث ثابتهات و متغیراتی که شهید مطهری مطرح نموده اند در همین راستاست.

معاون پژوهش حوزه علمیه امام رضا علیه السلام تهران در پایان گفت: برای حل این مهمات باید شبکه ای و سیستمی به مسائل نگاه کنیم و در ساحت سیستمی گزاره های دینی را در نظریات مان بیان نمائیم لذا در این مسیر نیاز به نگاه های کلان داریم که ان شاء الله تعالی خداوند منان ما را در این مسیر یاری نمایند